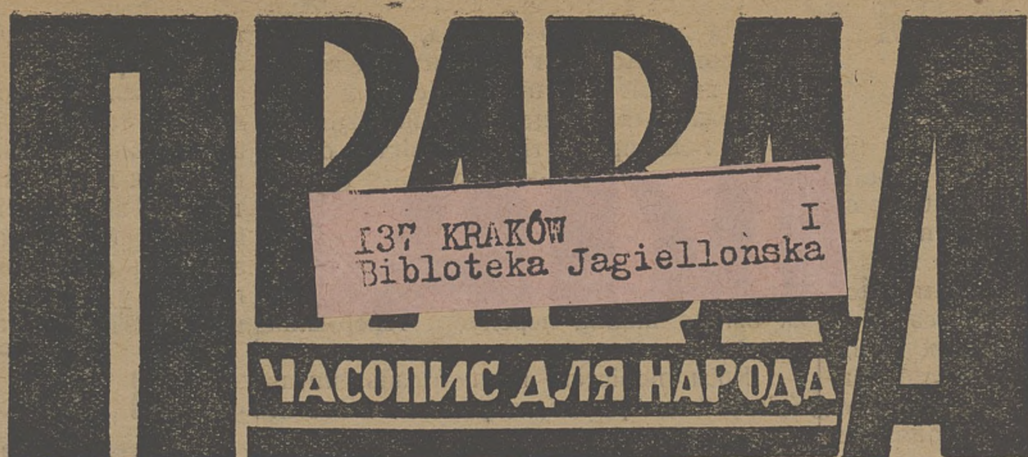
Ч. 49. Należytość pocztową zapłacono ryczałtem. Львів, 9. грудня 1928. Почтову належитість заплачено гуртом. Рік. II.

Виходить що тижня

Адреса Редакції і Адм.:
„ПРАВДА"
Львів, вул. Кльоновича ч. 8. II. пов.

Телефон 4—48,

Поодиноке число коштує 20 сотиків

ПЕРЕДПЛАТА

В КРАЮ:
Річно 10 зол. Піврічно 5 зол. Чвертьрічно 2 з. 50 сот, Місячно 1 зол

ЗА КОРДОНОМ:
Річно 2 амер. доляри або їх рівновартість

Український Народе!

Велике Свято в Тебе! Ясна хвиля на тернистому шляхові Твойого життя — хвиля, що гордістю серце Твоє сповняє, віру в могутні Твої сили будить, сили кріпить і єднає, Твої надії соняшними промінями сповиває. Сеж Свято побіди Твойого великого Духа — сеж 60-ліття життя й праці Твойого найстаршого Товариства „Просвіта".

Сеж великий всенароднїй Ювилей культурної праці — ювилей довгої і важкої боротьби з безпросвітною темрявою, що Твою національну і людську гідність вбивала, шлях поступу знання ґранітними скелями перед Тобою загороджувала, Тебе власника чорнозему, дівочих лісів, великих скарбів Твоєї прадідної землі на наймита й жебрака зводила. Ювилей творчої праці для Тебе Народе і з Тобою.

Шістьдесять літ тому горстка молодих ідейних людей засновує „Просвіту"! — горстка, але міцна вірою у конечність і спасенність своєї праці, до глибин своєї душі пройнята високою ідеєю: Через Просвіту до Воскресення!

І ця ідея несеться за мури Львова в наші місточка і села. Підбиває собі серця усіх верств народу, лине високо понад кордони фізичного насилля, з грудкою батьківської землі мандрує на чужину за гори-океани.

В українському народі находить пошану й зрозуміння, бо тільки освіта, тільки культура може дати народові ту велику моральну силу, що чуда творить, що будить ту національну обєднану творчу міць, яка постійно і певно веде нарід вперед і все вперед аж до найвищого, найяснійшого його Ідеалу.

А за шістьдесять літ горстка просвітних робітників розростається в тисячі. Перші слабі кроки перемінюються в могутній, зорґанізований похід систематичної, плянової, доцільної праці на усіх ділянках народнього життя.

З „Просвіти" родяться наші економічні і торговельні установи, рідне шкільництво, руханково-спортові товариства.

І „Просвіта" як Матір у великій пошані серед своїх дочок та внуків, які свідомі того, що їхній розвиток і сила залежні від тої великої виховної і культурно-освітної праці, що її далі веде „Просвіта".

І ти, Український Народе гордий на своє Товариство, а Товариство горде на Тебе.

Ти гордий і вдячний за велику 60-літню працю. Але праця „Просвіти" ще не скінчена, роля ще не відіграна.

І „Просвіті" спочити не вільно!

Її праця має стати ще живіша, ще ширша, ще міцніша!

А з неї має вирости нове обновлене покоління — нова доля!

Та се залежить тільки від Тебе Український Народе. Покажи у 60-ліття „Просвіти" силу свого духа, докажи що Ти не тільки створив „Просвіту", але й любиш її і вона Тобі потрібна.

Дай доказ своєї високої культури, національної свідомости, розуміння своїх потреб і обовязків!

Скажи могутнє слово, що „Просвіта" у тяжких своїх хвилях на Тебе все числити може. Що вона зіниця Твого ока, кров Твого Серця, душа Душі Твоєї!

Велично й гідно обійди це Велике Національне Свято!

Нехай не буде в Тебе ніодної людини, що в ювилейному році не сталаб членом Товариства!

Зложи ювилейний дар „Просвіті", **дар княжий**, гідний Великого Народу і великих потреб Товариства!

Хоч ти ніколи не жалів нічого для „Просвіти", і хоч скрутний в Тебе час — відніми собі ще сей раз від уст і дай змогу жити і станути „Просвіті" на тій висоті, на якій хочеш її бачити.

„Просвіта", цеж Твоя доля, історія Твойого життя, Твоє ясне майбутнє, Твоє життя.

Ти живеш „Просвітою", а вона Тобою!

Нехай жеж „Просвіті" з її ювилеєм прибудуть моральні і матеріяльні сили — на добро й щастя Народу!

Хвала, вдяка і слава Українському Народові. — Хвала, вдяка і слава „Просвіті".

У Львові, в шістьдесятяту річницю Товариства „Просвіта".

За Головний Виділ Товариства „Просвіта":

Д-р Іван Брик, м. голова. **Василь Мудрий**, секретар

За Ювилейний Комітет:

ЮЛІЯН РОМАНЧУК, почесний Президент Комітету.

Д-р Іван Брик, Д-р Кость Левицький, Д-р Іван Раковський, Д-р Богдан Гнатевич, Михайло Галущинський, Володимир Децикевич, Осип Навроцький, Інж. Юліян Мудрак, Інж. Юліян Павликовський, Д-р Василь Щурат, Д-р Михайло Коцюба, Д-р Володимир Ривюк, Іван Квасниця.

Складайте жертви „на „Дар Просвіти"!

Важна річниця

(—) В цьому році святкує наш нарід вельми важний культурний ювилей.

Саме 29. падолиста ц. р. минуло 150 літ, як прийшов на світ батько української повісти Григорій Квітка-Основяненко. Це дуже важний ювилей і повинен бути великим культурним святом для нас. Повинно бути так, коли хочемо, щоб і ми себе шанували й другі, увесь культурний світ поважав нас так, як нарід. Та якось так вийшло, що в нас за буденним криком та галасом, за спорами та сварами, наче призабули про стопятьдесятьліття цього, що до нього писав наш безсмертний Кобзар:

„Утни, батьку, орле сизий!
Нехай я заплачу,
Нехай свою Україну
Я ще раз побачу;
Нехай ще раз послухаю,
Як те море грає,
Як дівчина під вербою
„Гриця“ заспіває;
Нехай ще раз усміхнеться
Серце на чужині,
Поки ляже в чужу землю,
В чужій домовині“.

Високо цінив Шевченко Квітку-Основяненка, Його талант:

„Оттаке то лихо тяжке,
Батьку ти мій, друже!
Блуджу в снігах та сам собі:
„Ой не шуми, луже“!
Не втну більше. А ти, батьку,
Як сам здоров знаєш,
Тебе люде поважають,
Добрий голос маєш“!

Високо цінили його й пізніші освічені Українці. Тай було защо! Бож Григорій Квітка перший став писати повісти живою українською мовою, перший показав культурному світові, що наша мова надається не тільки до сміховинок та пісень. А до Квітки так думали, бо українські письменники, як Котляревський, Гулак Артемовський і інші тільки так писали, а що до пісні, то народня українська пісня вже тоді була славна в світі. Аж Квітка-Основяненко своєю „Марусею“, своєю „Сердешною Оксаною“ та „Конотопською Відьмою“ показав, що українська мова, хоч не плекана ще тоді ні в школах, ні в академіях — здатна й до більших прозових творів. Що йно за його приміром узялися інші українські письменники писати оповідання та більші повісти живою народньою мовою.

Та не тільки в цьому слава й значіння Квітчине. Не меньше важне й це, що він перший і в нас і в цілому світі став писати повісти й оповідання з селянського життя. До його часів писали письменники всіх народів тільки повісти з життя князів, графів і інтелігенції. Коли й була в якому більшому творі згадка про селян, то тільки так побіч, а вже найчастіше, щоб насміятися з темного селянина.

Аж Квітка в більшій повісти змалював селянську душу й долю по мистецьки.

Мабуть нема письменного селянина, чи селянки, що не читалиби Квітчиної „Марусі“ й не плакали над її сумною долею. Ба й неписьменні напевно знають цю чудову повість, бо пильно слухали, як читали її на голос. На Великій Україні вже від давна ніяка книжка, крім Шевченкового „Кобзаря“ не читається так часто, як саме Квітчині повісти.

Важні для нас ще й цим його твори, що всі вони пройняті побожністю, сильною вірою в Бога. Скрізь у своїх творах зазначує, що тільки цей може бути щасливий, хто вірить у Бога тай живе по Божому. Його повісти й оповідання скріплюють, а не руйнують душу читача, як багато інших, передусім теперішних творів.

Крім повістей і оповідань писав Квітка й театральні твори. Хто з нас не знає, хто з нас не сміявся до розпуку на виставі Квітчиного „Сватання на Гончарівці“ з дурного Стецька, або на „Шельменку деньщику“ (чурі) з хитрого Шельменка. І досі, хоч ці твори грають на українській сцені вже повних сто літ — вони все свіжі, все живі — бо живий і щирий там дотеп і сміх.

Хтож був Квітка-Основяненко?

Був він син українського поміщика (дідича) з села Основи, під Харковом. Походив із визначного козацько-старшинського роду. Його дід і прадід були козацькими полковниками, а гетьман Данило Апостол був його прапрадідом.

Родився він, як вже згадано, 29. падолиста 1778 р. Від уродження був слабкого здоровля, а в четвертому році осліп зівсім. Ніяке лічення не помогло. Аж коли йому було пять літ, повела його мати до церкви перед Озерянську ікону Богоматері. Там і мати й хлопчина щиро молилися. І сталося чудо. По молитві хлопчина провидів. Як був тоді звичай, батько віддав Грицька, коли йому муло 17. літ у військову службу. Та не туди тужила душа юнака. Він бажав служити Богові, стати черцем. І вскорі звільнився з війська та в 1801 р. вступив у Куряжський монастир. Там пробув він як „послушник“ чотири роки. Дуже точно та щиро сповняв він там свої обовязки, але що був слабого здоровля, то й не постригли його в черці.

У Харкові познакомився він із визначними Українцями й узявся писати твори. В 1816 р. заснував враз із ними журнал „Українській Вістник“ і був його редактором. Там у Харкові заснував він і першу дівочу середню школу на Східній Україні. Дванацять літ був харківським повітовим маршалком дворянства.

Перші українські його твори вийшли 1833 і 1834 рр., а саме в 1833 р. „Салдацький патрет“, а в 1834 р. перший том збірного видання творів, де вміщена була й „Маруся“.

Помер Квітка 20. серпня 1843 р.

Стопятьдесять літ уже, як Квітка родився, а за 15 літ буде століття, як помер він — а його твори все ще читаються цікаво, все ще свіжі. Значить, умів письменник вірно та гарно змалювати нам життя й душу селян, коли так радо доси читають його твори й доси друкують їх і тут у нас і там на Великій Україні.

У нас повне видання його творів видала „Просвіта“ (в двох томах).

Великий це культурний ювилей для нас — 150 ліття уродин письменника Григорія Квітки-Основяненка. Сумно воно, що наші культурні інституції заздалегідь не підготовили цего великого свята. Сумно, бо свідчить воно (тай не перший уже раз), що не вміємо ми шанувати наших великих людей, не вміємо цінити заслуг. І таки тому найбільше ми не осягнули ще нашої найвищої мети. Та краще пізно, як ніколи. Нехайже по наших читальнях відсвяткують по змозі, як найкраще, цей ювилей, нехай добрим словом згадають цего, що перший у нашій, тай перший у всіх літературах світа, писав повісти з селянського життя.

—o—

В справі зневаги посла

Нечуване зневажання українського посла в соймовім будинку викликало голосний відгомін у польській пресі. Польські лівійші часописи висказуються проти терористичних, погромницьких метод, якими в теперішнім соймі стали послугуватися деякі польські політичні партії. Зновак заіла шовіністична польська преса намагається коли вже не виправдати ганебного вчинку посла Полякевича, то бодай надати йому чисто особистий, приватний, а не політичний характер.

У тій справі, на засіданню дня 30. листопада голова Українського Клюбу пос. Дмитро Левицький, перед приступленням до денного порядку зложив слідуючу заяву:

Дня 27. листопада 1928 р. пос. Полякевич з ББ. зневажив чинно в кулоарах заступника голови нашого Клюбу пос. Хруцького. Зробив це в противенстві до своєї попередньої заяви, що за мниму обиду не зневажить пос. Хруцького, бо він не є поляк. Тож напад на пос. Хруцького був несподіваний та внеможливив йому самооборону. Таке поступовання непрактиковане людьми справжньої культури, мусить викликати найбільше счудування й обурення, коли приключається в найвищій державній інституції, якою є законодатні палати. Випадок цей є доказом повного упадку почуття меж у парляментарній політичній боротьбі, яку зводять на шлях особистого терору. Українське парляментарне представництво з прикрістю стверджує, що його члени наражені навіть на фізичні напасти. Але вони не відстрашують представників українського населення від виконування обовязків, диктованих власною совістю і волею виборців. Тому, що напад пос. Полякевича мав місце в соймовім будинку та понижує повагу сойму як цілости, а береження поваги сойму і спокою та порядку на цілій соймовій території належить до маршалка сойму, тому в імени Українського Клюбу звертаємося до п. маршалка із запитом: 1) як думає п. маршалок боронити поваги сойму перед такими ексцесами, якими є вчинок пос. Полякевича? 2) що думає п. маршалок зробити, щоби забезпечити послам на цілій соймовій території їх особисту безпеку.

—o—

Відповідь на заяву

Марш. сойму Дашинський відповів пос. д-рові Дм. Левицькому, що справа не має характеру інциденту між двома національностями, лише це є інцидент між двома послами. Щодо другого запиту, то звернув увагу, що не має ніяких

засобів ані не гадає користуватися ніякими поліц. засобами, щоби забезпечити безпеку в кульоарах і салях палати. Може рахувати лише на одно: на здоровий розум і природне почуття лицарськости, які охороняють кожного з послів від викликання авантюр, себто обид чи тимбільше фізичних насильств.

Предсідником маршалківського суду в справі випадку між пос. Полякевичем а Хруцьким вибрали арбітри обох сторін посла Хацінського (ХД).

—o—

Зміни на становищах воєводів

Краківський воєвода Даровський на основі ухвали мін. ради переходить у стан спочинку. На його місце приходить тернопільський воєвода Квасневський, а на становище тернопільського воєводи дотеперішний воєвода з Рівного Мошинський.

—o—

Польсько-мадярський договір

До Варшави прибув мадярський міністер зовнішних справ Валько з польським послом Матушевським та мадярськими високими урядниками бароном Апор-ом і д-ром Бардош-ом. Прибули вони, щоби підписати акт заключеного польсько-мадярського союзного договору. Акт цей підписав Валько і польський мін. Залеський. Оба міністри обміняли ся ордеровими стягами своїх держав. В політичних варшавських колах кажуть, що приїзд мадярського міністра закордонних справ Валька до Варшави, крім підписання польсько-мадярського союза, є теж у звязи з приїздом ромунського міністра закорд. справ Міронеску. Тож рівночасно побут чужих міністрів у Варшаві вказував би на започаткування мад.-ром. зближення та польсько-ром. співпрацю у відношенню до СРСР. Один із довірених офіцерів Пілсудського є тепер послом у Будапешті. Всі ті факти і недавній побут Дрюмонда у Варшаві вказують на живу діяльність польської диплюматії на Балкані.

—o—

Політичне убийство

В Празі відбувався процес проти албанського студента Бегі, який дня 14. жовтня 1927 р. в одній пражській каварні застрілив посла Цена Бега, шурина албанського короля Зогу. В часі перерви в розправі, якийсь чоловік, що находився між публикою стрілив 7 разів із револьверу до обжалованого Бегі та поклав його трупом на місці. Рівночасно одна куля ранила редактора одного італійського часопису. Убийника зараз арештовано. Називається він Айо і заявив, що був слугою в брата замордованого посла. До Праги приїхав, щоби прислухуватися процесови. Стріли в судовій салі викликали великий переполох. Кілька жінок зімліло.

Кроваве державне свято в Хорватії

Дня 1. грудня святкували в Загребі 10-ліття Югославії. Селянсько-дем. коаліція візвала населення здержатися від участи в святі. Студенти університету не допустили до викладів на тему значіння свята. На соборі на пл. Єлячіча підчас богослуження вивісили хорватскі прапори, обвинені чорною крепою. Поліція забрала прапори й арештувала тих, що вивісили їх. Товпа старалася відбити арештованих. Прийшло до стрілянини, підчас якої було 4 ранених. Вбиті були: словінець Петрич, якийсь 10-літний хлопець і один поліцай.

Селянські заворушення в Німеччині

„Фос. Цтг." повідомляє, що в окрузі Шлезвіґ-Гольштайн прийшло до ексцесів проти податкових властей. Населення побиває та нападає податкових урядовців і поліцію. В кількох місцевостях ставили перед поліцією барикади з колод. На сел. зборах і ляндбунду провідники взивають хапати за вили і рушниці.

Страшний землетрус

Із Сант Яго (Чіле) повідомляють, що дня 1. грудня відчули там страшний землетрус. У містах Тальза та Чілянд згинуло або було ранених кількасот людей. Бюро Вольфа повідомляє, що наслідком землетрусу в Чіле є знищених аж 12 міст. Шкоди тяжко наразі обрахувати. Летуни з літаків ствердили, що трясення тревають далі. Президент Ібанез виїхав на місце катастрофи, куди вислали теж військо, кораблі й літаки для помочі населенню.

Передсвяточне засідання сойму

Послідне передсв. засідання сойму відбудеться правдоподібно 14. грудня. Маршалок Дашинський завзивав послів, щоби в працях бюджетової комісії не перешкаджали довгими дискусіями. Також заповів, що імовірно ще перед святами буде порушена в соймі справа зміни польської конституції.

Засідання Ліги Націй

Дня 10. грудня ц. р. зачнеться в Люгано чергове засідання Ліги Націй. Найважнішими справами нарад будуть: справа звільнення німецької надренської полоси від аліянтської залоги та справа воєнних відшкодувань. Обговорювати-муть їх головно представники Франції, Англії та Німеччини.

АНТІН ЛОТОЦЬКИЙ. 36

Гетьман Богданко

— Щож відповісти їм? Козацький гетьман жде під мурами на відповідь...

А Пшерембський думав:

— Знаю я, чого він зажадає, зажадає, щоб я звернув йому жінку. Цьому ніколи не бути. Не на те я взяв її, щоб віддавати. Але пійти, почути, чого він хоче, можна.

І каже голосно старшині:

— Я йду...

Пішов зі старшиною. Вийшли на вежу.

— Ось я, княже Богдане Ружинський, чого тобі в мене треба?

Князь Богданко піднявся на стременах:

— Пане Пшеремський, ти знаєш, чого мені треба. Викрав ти мені мою любу дружину, забрав її як злодій нічю, коли мене не було дома — віддай, коли не хочеш, щоб я збурив город і вигубив його населення.

Пшерембський із злющою усмішкою на лици відповідає:

— Я не забрав, не викрадав твоєї жінки, вона сама пішла зі мною. Покинула тебе, пішла за мною з любови до мене й стала так як я мослємкою. Я її не видам.

Князь Богданко скипів:

— Драбуго, лотре, зраднику, потурначе! Ти ще важишся зневажати її! Цеж брехня, брехня в живі очі!

Та по хвили стямився й уже трохи спокійніше каже:

— Пане Пшерембський! Хоч ти рабівник чужої жінки, хоч ти потурнак, та чей ще не перестав бути лицарем. Я дам тобі нагоду чесно дістати руку Оленки. Визиваю тебе на двобій. Згинеш ти в лицарському двобою, Оленка моя, згину я, Оленка твоя...

Пшерембський засміявся дико:

— Ні, не дурний я ставати до двобою! Навіщо мені, коли Оленка в моїх руках, моя! А ти, здобудь перше Аслан-Кермень, а тоді поборемося. Та кажу тобі, зуби поломиш, Аслан-Керменя не здобудеш!

— Підлий трусе, злодюго, рабівнику чужих жінок! Здобуду твоє потурнацьке кишло! Здобуду, побачиш! Але тоді не буду боротися з тобою! До коня привяжу тебе й бити велю канчуками. І так поведу тебе на Україну на сміх, та на сором — кричав грімко князь Богданко.

А потім стягнув вудила коневі й бистро завернув у табор, а за ним усе козацтво, що було з ним.

Пшерембський подався назад у город.

Спершу хотів зайти до Оленки, та потім закинув цю думку. Пішов знов на раду. Там каже:

— Підлий джавр жадає, щоб ми добровільно здалися.

— Цьому не бути, цьому не бути! — закричали всі старшини.

— Я так і відповів йому — каже Пшерембський: „Здобудь Аслан-Кермень, то буде твій! Але кажу тобі, зуби поломиш на кріпких мурах твердині!"

— Так і буде — сказали старшини — не козакам Аслан-Кермень здобути.

Пшерембський, як вийшов із ради в свої кімнати, велів покликати до себе Алія.

— Алі, — сказав він, як цей появився. — Ти знаєш, що я тобі вірю за всіх. Тепер хочу поручити тобі дуже важну службу. Аслан-Кермень хочуть здобути й збурити ці джаври. Здобути оружям, вони його не здобудуть. Але можуть здобути при помочі зради. Ці три невільниці теж християнки, як і козаки й вони можуть вказати тайний вхід до міста.

— Абож вони знають про нього? Навіть я не знаю, як вони можуть знати?

— Не знаю, чи знають. Але він є власне з гарему, то могла котрась відкрити, що це вихід до міста. Правда, ключі виходу в мене й ніхто його доси не отвирав — та чиж не можна замків виломити. Тому я хочу поручити тобі, щоб ти стеріг ці всі три невільниці. До помочі

Виховання дітий

Про виховання дітий писалося протягом сього року дуже багато. І сій преважній справі присвятимо ще чимало місця і в слідуючім році. Бо про виховання дітий треба писати і говорити не раз і не два, а треба повтаряти се і десять разів доти, доки зрозуміння його ваги не дійде всюди до кожного села, до кожної хати. Сим разом порушимо виховання дітий вріднім дусі.

Найважнішою частиною кожноно народу є його молодь. Від виховання молоді залежить його будучина. Це розуміє кождий культурний нарід і тому першим його завданням є дати відповідне виховання свойому молодому поколінню. До тої цілі служать школи, ріжні культурні та научні заведення і багато інших середників, на яких народови не збуває, особливо тоді, коли він має свою власну державу як ось Чехословаччина або Німеччина.

Ніякі научні заведення не причиняються до корисного для народу виховання молоді, коли рівночасно батьки тої молоді не виховуватимуть її вріднім, народнім дусі. Молодь виховувана виключно в школі, де вчать її лише читати, писати та загальних відомостей, а занедбувана дома батьками, яких обовязком є запізнати її з рідною бувальщиною, та вщіпити в її серця любов вітчини, така молодь ніколи не віддасть свойому народові правдивої прислуги.

Це доторкає головно сільської молоді та її батьків — селян і в першу чергу нас, Українців. Це тимбільше, що коли інші, державні народи стараються вже на шкільній лавці передати своїй молоді свідомість рідної традиції, то нашій шкільній дітворі роблять навіть трудноші в улаштованню Шевченківських концертів.

Для неодного незрозумілим певно є, як виховувати дітий вріднім дусі. Дуже просто: оповідати їм про подвиги наших предків, отвирати в них переконання, хто ми є, кілько нас і чому ми звемось Українцями. Треба зробити їм все, що рідне, українське — таким милим і дорогим, щоби вони були горді на свій нарід, на свою велику вітчину. Школа, якби могла навіть, не заступить в тому батьків.

Певно, що тут треба самим батькам і матерям багато читати або принайменше почути багато від других. А це вже трудніща справа з огляду на те, що важка щоденна праця лишає дуже мало вільного часу. Але ми маємо ще інші джерела до цього, щоби виховувати наших дітей в ріднім дусі. Ті джерела, це наш власний досвід і особисті переживання підчас світової війни та визвольних змагань нашого народу перед десяти роками. Недин із нас брав участь в цих війнах та майже кожного з нас заставила війна перемашрувати більший або менчий шмат рідної і нерідної землі та пізнати життябуття наших земляків чи то на Закарпатській Україні, чи то понад Дніпром, чи навіть на тих недалеких наших землях, як Волинь, Полісся та Підляша, що опинилися разом зі Східною Галичиною під пануванням Польщі. Все те дало нам змогу бачити, який великий нарід ми є, які в нас звичаї та обичаї та який просторий і цікавий край, що ми його заселюємо. З черги є нашим обовязком оповісти те все і нашим „найменшим“.

Найкраще надається до цього день вільний від праці, як ось неділя або свято. Це буде подвійно корисним: в першій мірі ми сповнимо свій обовязок супроти наших дітей, в другійже і нам самим мило буде пригадати собі власні переживання, які є чей дорогі кожній людині. Бажаним булоби також перечитувати при такій нагоді твори наших письменників та лучити з перечитаним своє оповідання.

Зближаються довгі зимові вечері, а разом із ними більше свобідного часу. Ви будете трохи нудитися, а ваша дитина буде вивчувати чужу мову. Подбайте, щоб і ви не нудилися і вона почула з батьківських уст дещо цікаве про своє рідне. Не зробите цього тепер, то пожалуєте тоді, коли вона буде цуратися вас і свого народу.

Не забувайте, які задушевні бажання наших сусідів висказав колишній польський міністер освіти, Ґрабскі: „До 25 лят нє бендзє жадних Україньцуф альбо Русінуф. Бендон самі Поляци“. Одинокий спосіб на те, щоб не допустити до винародовлення своїх дітей, це: виховувати їх у ріднім дусі.

—o—

Недуга анґлійського короля

Анґлійський король Юрій тяжко занедужав на запалення легких. Тому, що стан його здоровля дуже поважний, завізвано телеґрафічно його сина, князя Валії, який подорожував по східній Африці.

—o—

Не пускають большевиків

Американський консулят у Берліні відмовив пашпортової візи на вїзд до Америки большевицьким господарським делеґатам Осінському і Михаленкови. Делеґати ті вибиралися до Зєдинених Держав в справі великої фабрики самоходів, яку хотіли вибудувати в Совітах. На тую будову треба було їм 20 мілїонів долярів, за якими вибиралися за море.

вибери собі такого, що маєш до нього найбільше довіря...

В Алія засвітилися очі. Він удав, що хвилину надумується, а потім каже:

— Я прохатиму дати мені до помочі вартового Мустафу.

— Добре, — сказав Пшерембський і велів покликати вартового:

— Мустафо, — каже, як явився вартовий. — Я поручив догляд над трьома невільницями християнками евнухові Алію, а ти будеш йому до помочі. Маєш його у всему слухати.

— Добре, ласкавий башо! — каже вартовий низенько кланяючись.

— Можете відійти оба. За вірну службу щедро нагороджу.

Оба вийшли.

І каже Алі до вартового:

— Знаєш, Мустафо, твоя Катерина знов веліла сказати тобі, що ти їй сподобався, а як перейдеш на її віру, то вона тебе й полюбить.

— Перейду, чогож би ні!

— Але тоді мусив би ти втікати відсіля.

— А вжеж. Я втечу з нью на її Україну.

— Справді?

— Певно. Іншої ради, іншого виходу нема.

— Але вона каже, що ти мусиш помогти втекти й цій пані й цій другій невільниці.

— Як треба, то треба.

— Знаєш, я думаю, що це буде небезпечно.

— Чого, я знаю спосіб. Як козаки зачнуть наступ на місто, зробиться метушня, а ми тоді тайним виходом...

— Ти знаєш про якийсь тайний вихід?

— А вжеж, кожен вартовий знає. Я вже й ключа підробив.

— Гм, може воно й справді буде дебре. Але що зі мною буде, як ви втечете. Баша поручив мені наглядати за невільницями.

— Ха, ха, ха! Якийжеж ти! Хробак заліз у хрін тай світа за ним не бачить. Чи ти думаєш, що поза царством падишаха люде не живуть. Утікай із нами.

— Хіба.

— Іншого виходу для тебе нема, — впевняв його вартовий.

— А котрі це двері? — питав Алі, буцім то не знає цего.

— Навіщо тобі. Як утікатимемо, покажу.

— Добре.

А тимчасом довкола города рух, метушня, крики.

Козаки обступають город, щораз тіснішим перстенем замикають його й гармати уставляють...

— Стріляй! — дає приказ гетьман Богданко...

Із усіх пушок нараз гримнули козаки.

Та шкоди в мурах не зробили сливе ніякої. Кріпкі мури Аслан-Керменя. За малі козацькі гармати, щоб розторощити їх могли. Тільки дрібні шматки каміня відскакують від мурів.

А з Аслан-Керменя теж озиваються грімко, аж мури трясуться від гуку. Падуть кулі, поруть землю. На щастя не досягають козацького табору. Та всеж таки з козаків, що наступали на город упало кількох.

— Не здобудемо так города, — журиться князь Богданко. Треба іншого способу. Лихо, що в нас нема тяжчих гармат.

На це Покотило:

— Богданку, „зілля“ в нас доволі! Зробимо підкіп під мури, підсиплемо там кілька бочок зілля, підпалимо льонт тай визубимо ці горді стіни. А тоді щілиною ввалимо в середину города й Аслан наш.

—Знаєш, добра твоя рада! Іншого виходу нема. Та тільки мабуть нема в нас людей, щоб уміли це як слід зробити.

— Я сам це зроблю. Ти тільки кажи підкіп зробити. Роби підкіп із цього боку, де гарем. Скоріш дістанемося до Оленки.

(Дальше буде.)

о. СТЕФАН КОВАЛІВ

ОБІТНИЦІ СПАСИТЕЛЯ

Ожидання Спасителя Месії, котрий мав двигнути людство з неволі гріха й помирити з Богом, пробивається в цілій історії жидівського народу. Від першого зарання подій, від упадку прародичів аж до приходу Ісуса Христа, мають місце обітниці Месії та його прообрази.

Месійні обітниці вказують на нарід, покоління та рід, з якого мав народитися Спаситель. Вони мають на цілі удержувати в вибранім народі, а через нього в цілім людстві, надію на Спасителя. Без надії на Спасителя релігія була неможлива. Тому через ціле передхристіянське обявлення тягнеться обітниця зіслання Христа Спасителя як червона нитка, спершу невиразна — згодом спровола виступає вона чим раз яснійше.

I.

Ледви чоловік, цар сотворіння, впав з висоти, на якій умістила його Божа доброта, зараз після переступлення Божої заповіди, прогомоніла перша обітниця, а в очах нещасливого прародича заблис промінчик надії. „Положу ненависть між тобою і між женою, між потомством твоїм і потомством її; він зітре твою голову, а ти будеш наставати на його пяту“. (Бит. 3, 15). Так сказав Бог до змія, а властиво до діявола. Тими словами проголошує йому Бог пониження і зломання його сили, а людям спасення і визволення з під його власти. Появиться жена, що буде у строгій ворожнечі з діяволом. Син тої жени побідить діявола, зітре йому голову і так визволить людський рід з неволі злого духа. Сею женою є Пречиста Діва Марія, а її син — се Ісус Христос, наш Спаситель. У сих словах отже міститься перша обітниця зіслання Христа Спасителя, тому й називають їх св. Отці „першим евангелієм“. Рівночасно висказано у сих словах Непорочне Зачаття Матери Божої се є, що Матір Божа має бути свобідна від усякого гріха, також первородного, бо інакше не моглоби бути бесіди про вічну ворожнечу між нею і діяволом.

Обіцяний Спаситель не явився зараз, а щойно після кількох тисяч літ. Сей довший час мав бути для грішних людей часом кари, покаяння і приготовання. Треба було, щоби чоловік, поучений довгим досвідом, відчув усю недолю гріха і зрозумів як слід потребу відкуплення. Бог хотів також приготовити його множеством менших чудес до утвердження в вірі в найбільше чудо, яким було Воплочення Божого Сина.

II.

Сини Ноя, що вийшли з корабля, звалися Сем, Хам і Яфет. З ними почав Ной управляти землю і засадив винницю. А що не знав сили вина, пючи перший раз, напився за много. Упившися, лежав нагий в своїм шатрі Коли то побачив Хам, насміввався і розповідав своїм братам. Але Сем і Яфет пішли в шатро з відверненим лицем, і накрили плащем свого вітця. Зло засіяне раз в світі показалося в Хамі, як безстидність, котра приглушила навіть найсвятійше чувство дитинного почитання родичів. А коли Ной, пробудившись, довідався про поступок своїх синів, прокляв рід Хама: „Проклятий будь Ханаане; ти будеш своїм братам найнизшим рабом“. Рівночасно поблагословив Сема і Яфета: „Благословенний Господь Бог Сема; а ти Ханаане рабом будеш у нього. Розширить Бог Яфета і замешкає у наметах Семових; а ти Ханаане*) рабом будеш у них“. (Бит. 9, 25—27).

В сих словах звіщає Ной Ханаанови за безстидність Хама кару неволі; а благословить Сема і Яфета за виявлення синівської пошани. Наука з того, що діти не повинні навіть правдивих, а тим більше мимовільних блудів старших висмівати.

Але сі слова — після деяких Вітців Церкви — мають ще і висше значіння. В сім пророцтві Ноя міститься відновлення обітниці райської, з тим додатком, що сей приобіцяний Спаситель буде походити з покоління Семітів, та що благословення Семове (християнство) перейде на потомство Яфета, яке возьме найбільшу участь в месійнім благословенню. Найтяжша доля стрінула потомків Ханаана (сина Хама): вони будуть держатися осторонь від Церкви Христової.

III.

Після первородного гріха, не перестав Господь Бог дбати про поправу чоловіка. Та сей у своїм притемненім умі і злобі свого серця опирався всяким Божим заходам. Коли люде засліплені пристрастями попали в ідолопоклонство, зникла навіть надія на їх поправу. Але Божа любов сильнійша ніж людська злоба. Щоби ратувати людський рід, вибрав собі Бог один нарід, в котрім мала удержатися віра в правдивого Бога та надія на обіцяного Спасителя і з котрого мав вийти той обіцяний Месія, Спаситель цілого людства. Сим вибраним народом був ізраїльський нарід.

*) Ной проклинає Хамового сина Ханаана а не Хама, бо сей одержав був вже благословення від Бога по виході з ковчега.

Боротьба Ірляндії 20

за віру, народність і волю

Ці теж священики багато з них виратували, коли їх нижчі рядовики хотіли посвятити своїму фанатизмові. Звичайно на оборону протестантів говорили: „Таж це не релігійна війна“. Які ні були часом надужиття, повстанці все шанували жінок, чого зівсім не робили оренджисти. Англійські військові старшини, заслонюючися законом, віддавали катові кожного зловленого повстанця. Ні одного з них не помилували. Тож справедливо говорили англійські вожди: „Боремося зі стричком на шиї!“

Другий наступ на Деблін, так само невдатний, як перший був початком поражень куди важніших і більш рішаючих для повстанців. Побиті під Віклов вожди стали один одного обжаловувати. І коли так скидали вину програної один на одного, вояки не знаючи кого слухатися, тратили дорогий час. А тимчасом англійське військо йшло спішно. І тепер, хоч Ірляндці боронилися завзято, не встояли, мусили опустити шанці. Повстанці ще якийсь час держалися то тут то там, та вкінці таки мусили піти в розтіч.

Та тимчасом вибухло нове повстання на півночі між присвитеріянами. Вони дожидалися успіхів Зєдинених Ірляндців. Та ця їх обережність і самолюбний рахунок погубили їх самих. Англійське правительство, що знало їх наміри, мало час приготовитися, щоб знищити й це повстання.

Останки ірляндських відділів побитих у ґрафстві Ввексфорд, подалися частинно до ґрафства Давн — де теж вибухло повстання, але також за пізно. Правда, побили спершу королівське військо, та потім по розпачних зусиллях здобути англійську артилерію, потерпіли кріваве пораження.

Щоб до краю знищити повстанців англійське правительство хопилося брехні й віроломства. Воно звичайно, зараз по програній перемożені дуже легко вірять у зраду й жадно принимають всякі підюджування, щоб скинути вину з себе на других. Урядові аґенти Англії зручно вмовили в протестантів, що належали до „Товариства Зєдинених Ірляндців“, що католики зраджують їх. Проклямація, що обіцювала загальне помилування протестантам, які піддадуться, довершила роздвоєння, що його почала брехня.

Усі протестанти, що належали до союза зложили оружжя й просили ласки амнестії. Та всеж таки правительство вишукувало їх вождів та судило й карало смертю.

Коли до місяця все вспокоїлося, розійшлася чутка, що Французи висіли на беріг у ґрафстві Мейо. Це ґенерал Юмбер прибув із 1500 вояками та заняв містечко Кіляля (22. серпня 1798 р.) Колиб така вістка розійшлася була перед місяцем, булаб викликала в Ірляндії загальний зрив. Та тепер надармо виставляв Юмбер зелені прапори, надармо розкидав зазиви та заохочував у них всіх, без ріжниці віроісповідань лучитися з ним, ніщо вже не могло розворушити Ірляндців, що задеревіли вже в відчаю й здавалося втратили всяку надію. Тільки невеличка скількість селян злучилася з Юмбертом тай вони були лихо зоружені. Побачив Юмбер, що тільки на власні сили може опертися, лишив невеличкий відділ у Кіляля та з 1200 людьми подався на південь. Сподівався викликати там нове повстання. Та перегородив йому англійський ґенерал Локе чотиритисячним відділом. Юмбер розбив цей відділ і рушив дальше. На горбах запалили огні, щоб дати клич до повстання жителям Кестлебару та приморським. Дарма! Тільки дуже небагато Ірляндців злучилося з Французами. Юмбер пішов дальше на Деблін. Думав злучитися з кількома відділами Зєдинених Ірляндців, що ще держалися. Старався йти так, щоб ворог не міг злучитися й разом ударити на нього. Та така нерівна боротьба не могла тривати довго. Мусив звести боротьбу з 30.000 тисячами Ан-

Історія вибраного народу починається історією патріярхів, се є праотців ізраїльського народу. Їм то обявив Господь Бог, що вони будуть праотцями великого народу, що з їх потомків вийде Месія, і що їх потомки поселяться в країні Ханаанській.

Першим патріярхом був Авраам, син Тари, що походив у простій лінії від Ноевого сина Сема. Він мешкав над долішним Евфратом в Халдеї. Сего Авраама покликав Бог около 2000 р. перед Хр., вів його з Мезопотамії і впровадив у Ханаан. В Ханаані сказав Бог до нього: „Вийди з твоєї землі і від твого роду і з дому твого вітця і піди в ту землю, що тобі покажу. І зроблю тебе народом великим і поблагословлю тебе і звеличу імя твоє і будеш благословенний І благословлю тих, що благословлять тебе і проклену тих, що кленуть тебе. І будуть благословенні в тобі всі племена землі" (Бит. 12, 1—3).

В отсих останніх словах міститься третя обітниця Спасителя. Через одного з потомків Авраама (се є Ісуса Христа) має прийти благословення і спасення для всіх народів землі.

IV.

В міру як упливали віки, слідували Божі обітниці одні по других щораз виразнійші та докладнійші.

Авраам помер повен заслуг, полишаючи двох синів: Ізаака і Ізраїла. В країні, де мешкав Ізаак зі своєю родиною, настав раз великий голод. Ізаак мусів переселитися в іншу околицю. Він задумував навіть піти до Єгипту. Тоді явився йому Господь, аби йому звістити, що з нього народиться Месія. „Не йди до Єгипту — промовив Господь — але мешкай в землі, котру тобі покажу Я буду з тобою і благословлю тебе; тобі і твоїм потомкам віддам оті землі. В однім із твоїх потомків будуть благословенні всі народи землі". (Бит. 26, 4).

Ся обітниця вказує на Ізаака як правітця Спасителя.

—o—

З церковних справ

Поворот Митрополита.

Їх Ексцеленція Митрополит Андрей Шептицький вернув на днях із тритижневої подорожі до Риму. Ексцеленція тішиться повним здоровлям. Пущені польськими часописами вістки про занедужання в дорозі були цілком неправдиві.

Голос св. Отця в справі зеднання східних народів.

Два місяці тому, видав Христовий Намісник Папа Пій XI сердечний поклик до всіх католицьких Епископів в цілім світі, щоб докладали усіх старань, щоб як найскорше вдалося відлучених братів на сході до єдности привести. В своїм письмі згадує, що причиною розлуки було незнання і упередження, тому домагається, щоби не лише католицьке священьство, але й вірні до східних народів зближалися, а зблизившись їх пізнавали, а пізнавши їх, в собі любов до них розбуджували. Католицьке духовеньство — каже святійший Отець — повинно через докладне пізнання сходу, стати більше спосібним до позискання його. І вичислює, скільки то трудів піднимала вже католицька Церква задля сходу, щоб до него зближитися і його приєднати. Згадує, як на соборі в Барі і в Ліоні св. Тома і св. Бонавентура до злуки накликали. Як нікейський Патріярх Вессаріон і київський Митрополит Ізидор на соборі в Феррарі і у Фльоренції тоту злуку сердечно приймали. Згадує дальше скільки то в тім напрямі напрацювались ріжні монаші Чини; скільки заслуг поклали в сім ділі катол. школи, а передусім східна колегія при університеті в Парижі. Ще споминає святійший Отець, як то щиро дбав Папа Келестин V і Боніфатий VIII, щоб науку східної церкви до розцвіту підняти; як старався Папа Климент V, щоб всі східні мови: грецьку, жидівську, арабську, сирійську і инші в університетах найбільших міст завести. А дальше наводить як свідоцтво прихильности католицької Церкви до Сходу : се, як Папа Григорій XVI посилав до Росії своїх послів, щоб їй свою поміч подати і як знов Папа Венедикт XI оснував в Римі осібну Конґреґацию для східних Обрядів і найвисшу богословську школу для східних наук. Не закриває мовчанєм святійший Отець і велике діло для сходу Папи Пія X, який здвигнув у вічнім місті славний на цілий світ Біблійний східний Інститут.

Дальше в своїм поклику до католицьких Епископів хвалить святійший Отець деякі монаші Згромадження за те, що з ріжних частей світа посилали до Риму своїх священиків, щоб могли там у висшій східній богословській школі пізнати східну церкву і її науку, і стати чинними оборонцями єдности. Взиває, щоб і инші Чини за тим приміром йшли; а Епископи, щоб закладали при своїх дієцезияльних богословських школах катедри східних наук так, як се вже зробили найславнійші університети в Парижу, в Лондоні, в Ліл і в Льовані. На кінці зазначує святійший Отець, що не пожалує ніяких середників, щоб лиш довести Східний Інститут в Римі до найвисшого розцвіту і просить Епископів, щоб усі разом з ним над приєднанням східних церков працювали.

ґлійців. По завзятій боротьбі, здобув для себе й 844 своїх вояків почесну капітуляцію.

Коли вістка про це дійшла в парлямент, одноголосно обжалували віцекороля та його ґенералів, що не тільки дали горстці Французів пройти переможно всю країну, але не вміли навіть знищити їх до одного, хоч мали в трицятеро більшу силу.

Повстанці, що їх лорд Корнваліс не хотів обняти капітуляцією, подалися до Кіляля, та годі було їм там вдержатися довго: Анґлійці здобули місто й віддали на грабунок війську, а всіх Ірляндців, що не вспіли заздалегідь скритися в лісах розстріляли або повісили.

В місяць потім прислав французький директоріят нове військо, 3000 вояків, під проводом ґенерала Гардея на одному лінійному кораблі та вісьмох фреґатах. Та заки ще вспів ґенерал Гарде висадити військо на беріг, англійська фльота напала на його кораблі й він по шестигодинній битві мусив здатися.

Такі то були невдатні три виправи французького правительства до Ірляндії.

Населення цеї країни знесилене й зневірене не стануло одностайне по їх боці. Тай впрочім, чиж такими невеличкими силами можна було вирвати Ірляндію з англійського ярма?

Та хоч і невдатна тай спізнена була поміч Франції, всеж таки причинилася вона до цього, що Ірляндія стала вважати Францію союзницею своєю. Вірили добродушні Ірляндці, що Франція ніколи не переговорюватиме з Анґлією інакше, як забезпечуючи Ірляндії волю. Та вістка про подробиці мира з Анґлією зчудувала Ірляндію і вразила. Не хотіли няти віри цьому й кликали з болем: — Чиж можливе, щоб Французи стали оренджистами?

Анґлія тепер мстилася кріваво на Ірляндцях. Хоч війна скінчилася, воєнна рада виловлювала й карала смертю всіх визначніших Ірляндців. Дійшло до цего, що карали смертю навіть цих, що своїм впливом у часі повстання рятували життя протестантам.

Це свідчило, казали анґлійські судді, про великий вплив їх на розярених католиків, а це теж вина, бо вплив можна мати тільки на людей, що маємо з ними одні почування, або проймаємося їх справами. Байонетами виганяли свідків із трибуналу, що хотіли свідчити в користь обжалуваних, хочби вони були й протестанти, ба навіть вязнили. Про ці англійські суди так пише Густав де Бомон, що писав на основі англійського історика протестанта Ґордона:

„У цих трибуналах бездушної справедливости, все було вжите, щоб винайти виновників, все самі навіть докази невинности... В недавному часі впало з рук ката двісті жертв. Часто кара, просуджена винному, не виставала пристрастям, що призначили цю кару. Коли у Ввексфорді довершувано присудів воєнного суду, калічили трупів, втинали голови й завішували їх на зовнішних мурах трибуналу, а тіла кидали в воду. Таким поведенням глибокі рани, завдані бідній Ірляндії, довго лишилися незагоєні й кровю накипілі.

Англійське військо в свойому переході знищило було весь засів. Із цего прийшов голод, що тривав два роки. Числять на вісімдесять міліонів франків шкід, що принесла їх війна.

Тай від цього часу голод в Ірляндії не був проминаючим нещастям, що тільки часом навіщував Ірляндію. Голод донедавна був постійним гостем Ірляндії.

(Дальше буде).

Се письмо Христового Намісника є дуже важним для всього католицького світа, але важнійшим воно є для нас і для нашого українського духовенства. Католики українці в першім ряді обовязані є своїм відлученим братам простягнути руку. (Кат. Пр.).

———o———

Зі світа

Пошесть в Ліоні.

Пошесть тифу, яка вибухла у Франції, в околиці Ліону не пригасає, а противно потягає щораз більше жертв. До тепер зголошено вже 1500 хорих на ту страшну пошесть.

Морд диктатора Манджурії.

Після вісток з Мукдену, замордовано там диктатора Манджурії Чан-Су Ліяна і трьох японців. В місті прийшло до заворушень, підчас котрих впало много ранених.

Має досить большевиків.

Російський письменник Максим Ґоркій, недавно заперечив був національну окремішність українського народу. Вернув він із чужини до Росії, щоби там працювати для нового ладу. Та недовго гостював у новій батьківщині і виїхав знова до Італії. Перед виїздом Іоркій, хоч сам большевик, заявив що він розчарувався що до большевицького ладу, і тому радше доживе своїх літ на чужині.

Жидівська мова стала в Одесі урядовою.

Жидівська телеґрафічна аґенции „Жат" оголошує, що большевицька рада міста Одеси вирішила, що всі розпорядження одеського маґістрату мають від тепер проголошуватися також й в жидівській мові. Рівнож постановлено, зорґанізувати окремий новий жидівський санітарний округ в місті та заснувати два жидівські суди з жидівською урядовою мовою. От — з сего видко, хто на нашій Україні господар.

———o———

Безоружним героям!

Яку величезну ролю відограло польське приватне шкільництво й учительство у змаганнях до відродження самостійної польської держави — видно найкраще з отсего уступу, який цитуємо з брошурки „Przeszłość i Przyszłość Szkolnictwa Prywatnego: Warszawa, 1922". Цей уступ звучить: „З гордістю згадуємо 1863 рік... І бувби безплідно пропав геройський подвиг 1863 р., якщо до тихої опертої боротьби на тих якраз позиціях не станув був леґіон безоружних героїв". Так оціняють значіння і працю приватного шкільництва і приватного шкільництва наші сусіди.

У нас, хоча розуміння цієї справи ще не є таке загальне, але воно є. Найкраще розуміють і ділами це доказують ті, що безпосередно стояли в боротьбі за Україну. — Наші скитальці, бувші члени У. Г. А. пересилали нераз з Чехословаччини більші жертви на „Рідну Школу", були й випадки, що вмираючи — записували ціле майно „Рідній Школі". Українські інваліди: сліпі і безногі від уст собі відривали і складали па „Рідну Школу". А в останніх часах мали ми зворушуючі приклади такої жертвенности знов найбільш активного елементу — наших політичних вязнів. І академічна наша молодь вийшла з дотеперішної резерви супроти „Рідної Школи і обіцяла занятися допомогою „Рідної Школи". Про почин других орґанізацій в тому напрямі писали ми в нотатці „Кличуть Вас! Відгукніться!" Цей клич не був „вопіючим во пустині".

Особливо кооперативні робітники, які найкраще розуміють, що рідна школа виховуючи відповідно молоде покоління кладе моральні основи під кращий розвиток кооперації — відгукнулися на клич службовиків „Центросоюза". І так: дня 13. кистопада ц. р. зложили службовики „Народньої Торговлі" — Централі кромі складаного щомісячно 1% від своїх поборів на „Рідну Школу" ще й одноразово 334·10 зол, як свій одноденний заробіток, а дня 27 листопада ц. р. зложили з того самого титулу службовики „Народньої Торговлі" з провінції квоту 378·70 зол. і кличуть всіх приватних службовиків без огляду на те, у кого вони працюють, а в першу чергу кооперативних робітників у Львові і в краю до складання своїх одноднeвних заробітків на „Рідну Школу".

Надіємося, що за цим гарним починoм підуть і дальші жертви від наших Товариств, орґанізацій і поодиноких громадян і таким чином українська суспільність дасть змогу „Рідній Школі" і нашим безоружним героям продовжувати й поширювати працю в хосен українського народу.

———o———

Ось тобі й рай!...

Вже мабуть нема ніодної хоч трошечки свідомої людини, щоб вірила, що там за Збручем на оставленій, кровю, слізми й проклонами покритій Радянщині є справді, не то „більшовицький рай", що його обіцяли більшовики всім працюючим а бодай сяке таке можливе життя. Там є рай, але ріжним дармоїдам і нeробам. Робітник працює за півдурно, недоїдає, бо ще тепер в одинацятий рік істнування радянської „республики" мусить ставати перед харчовими більшовицькими склепами в чергу. А про одяг і обуву вже й не говорити, їх не докупиться. Про розпусту й дітей-безбатченків уже цілий культурний світ знає. Вони, ці бездомні діти, день і ніч на вулицях, або хліба просять, або крадуть що попало, а то й нападають та грабують. Це не видумка — про це пишуть уже навіть більшовицькі часописи. Само собою не про все пишуть вони — тільки про такі події, що вже й їм самим страшні тай ніяк їх перед світом скрити. Чужинці подорожні, що їдуть головно залізницею, оповідають про це страшні річи. Хоч варта не допускає до залізничого шляху нікого, діти гурмами біжать за поїздом та кричать на ввесь голос: „Хліба, хліба"! В останніх часах видала більшовицька влада розпорядок, щоб таких дітей просто вистрілювати, як дичину, „бо вони заражені"...

От, таке то! Знищили більшовики родину, сотні тисяч дітей остали без о... ки батька й неньки, без релігійного виховання, довели більшовики до цього, що ці діти живуть мов дикі звірята — а тепер вистрілюють їх тільки тому, щоб чужинці не бачили навіч наслідків більшовицької господарки. А чиж не повинні більшовики саме на цих беззахистних дітях показати, як виховується дітей без родини — таж це їх ідея: знищити родину й завести такий комуністичний лад, „як у бжіл та мурашок". Ба, пробували, так щож, не дописало. Діти втікали з більшовицьких захистів назад на вулицю, на волю. Нема родинного тепла й привязання, то й ніщо їх не вдержить у захисті.

Та впрочім більшовицьким „червоним царям" не про це тепер іде, щоб заводити комуністичний лад. Їм тепер земля горить під ногами. В найурожайнішій части Радянщини, головно на Україні, вже тепер голод, а що буде зимою, а що на переднівку? Бував такий голод і за царських часів, але тоді був закон, що в кожнім селі має бути шпихлір збіжа, в який зсипали що року пайку жнива саме на такі голодні роки. А тепер цих шпихлірів нема по селах. Більшовики наказують усе збіже звозити до великих міст і те збіже вивезли за границю, а гроші за збіже видали на більшовицькі видавництва за границею та на викликання більшовицької революції в Европі та в Америці. Революції не викликали, бо ні в Европі, ні в Америці робітництво не дурне, щоб пробувати такого „раю", як є на Радянщині — але збіже з краю пішло й Україні, що була шпіхліром Европи, страшна марюка голоду простягає костисті, худі руки, як у 1923 р. Тільки тепер голод буде ще страшніший, бо перше все ще були старі запаси збіжа — а тепер їх ні на лік! Вчені економісти обчисляють, що там до жнив вимре понад чотири міліони людей тільки з самого голоду, а що заберуть недуги, що все йдуть слідом за голодом?!

І дрожить шкура на більшовицьких володарях. Що буде, як увесь зголодований нарід збунтується й не схоче вже більшовицького „раю"? Але більшовицькі „червоні царі" майстри. Посварилися були з Троцьким і вивезли його та його прихильників на Сибір, а тепер як пишуть часописи, вже перепрошують його тай хочуть назад узяти його між себе, щоб бодай він і його прихильники не були проти них. А з голодними „бунтарями" то, кажуть, порадимо собі. Ось ґенеральний прокуратор Радянщини Криленко випрацював новий карний закон. Криленко заявив, що в останніх часах зростає сильно число терористичних замахів на комуністів і число політичних вязнів доходить до двісті тисяч. Тому треба, каже він, змінити карчий закон, щоб за найменьший непослух радянській владі, за найслабший виступ проти неї карати смертю та щоб за одного комуніста карати все село, що на його землі довершено вбивства, чи чого іншого проти радянської влади!

Та чи це можливе, чи не доллє ще більше оливи до вогню?! Цеж уже більшовики добираються до семої шкіри села. І дрижать більшовики, дрижать за свою власну шкуру.

Та кара, справедлива кара мусить наступити. Іде допуст Божий — голод, а за ним прийде гнів народу.

—o—

Важне для господарів

Чим можна найскорше загасити вогонь?

Трапляється нераз таке, що в середині хати, зачне горіти. Якщо вогонь дістанеться до соломи, прим. зачинає горіти постіль, тоді гашення водою, не дає скорих вислідів. Щоби вогонь погас сейчас, треба його гасити слідуючою мішаниною: на 12 літрів води даємо 9 фунтів звичайної кухонної соли і 5 фунтів сальмяку. Сальмяк можна купити в дроґерії. Це все треба добре розмішати однак не пригрівати. Пляшки з такою мішаниною треба добре закоркувати, зверху і довкруги шийки облити воском і розвісити в означенім місці. Пляшки повинні бути з тонкого скла. Коли вибухне вогонь, треба вкинути пляшку в горіюче місце так сильно, щоб розбилася, а мішанина розлиється по горіючих частях і погасить вогонь. Розуміється, що всі члени родини, мусять знати де пляшки є розвішені, і що з ними на случай вогню робити.

Як пекти хліб зі зрослого збіжжа?

Зі зрослого збіжжа хліб недобрий,— тому, що рідко котра господиня знає, як цему зарадити, то послухайте цеї ради. Якщо замісите тісто зі зрослого збіжжа, то підчас того, як воно кисне, збірається на верху сіра піна, яка не допускає, щоби хліб добре випікся. Це шумовиння збирати, доки не перестане творитися. Найкраще є замісити рано, а пекти аж на другий день, щоб вся піна мала час вийти на верх.

За три дні квашена капуста.

Посічену капусту треба легко посолити, за пів години витиснути, а опісля заляти її в камянім горшку водою з варених барабoль. До цего додати кусок разового хліба і поставити в теплу (не горячу) піч.

—o—

Цікава всячина

Будучність совєтської валюти.

Анґлійський тижневик „Ди Стетист" в статті „Сучасна Росія" пише, що „росбанк" (російський державний банк) виразно прямує до збільшення в краю грошевих знаків і так мало обезпечених запасом золота.

По відомостям цеї часописі є там тепер в обігу знаків на 1,600,000.000 рублів, то є на 1 чоловіка припадає, згідно з фактичним курсом совєтського рубля, 3.2. доляра.

Совєтська преса доказує, що суму грошевих знаків в обігу можна ще побільшити на 150 проц. без шкоди для червінця.

Анґлійський тижневик є іншої думки і пише, що вже тепер зріст грошевого обігу перегнав зріст совєтської продукції і викликав товаровий голод. Покупна сила сов. валюти так погіршилась, що уряд не допускає трансакцій в червінцях за границею. (Червонець був стабілізований по курсі 1.94 за 1 ам. дол. Тепер на чорній біржі платять за 1 ам. дол. 3.2 черв.).

Завдяки змонополізуванню зовнішньої торговлі, уряд може спинювати падіння курсу совєтської валюти, але про її оздоровлення важко говорити. Хочби взяти на увагу, що сума, на котру „госбанк" есконтував векслів, майже рівнається грошевому обігови в державі.

Ескoнтова стопа в Совєтському Союзі сьогодня 11 проц., а це найкрасший доказ грошевого голоду в краю.

Кара смерти — або щіплення проказою.

Президент Латвії помилував засудженого на смерть злочинця Яна Кірштайна під умовою, що той згодиться на защіплення йому прокази для науки. Се сталось на предложення професора риського університету Снікера, котрий бажає досвідом доказати, що проказу можна вилічити. Кірштайн по надумі згодився на се предложення і передав прокураторови риського окружного суду письмо такого змісту: Маю честь просити президента держави приняти моє добровільне бажання пожертвувати моє життя для науки. Сим прошу дати мені можливість надоложити лише важкий проступок, за який щиро жалую.

Лічення глухоти.

Анґлійському лікареви Рісфілдові вдалось винайти спосіб усування глухоти. Рісфілд створює штучний доступ для звукових филь оглухлому уxoві через відповідно зоперований отвір. Перші проби він перевів на індійцях і то з надзвичайним успіхом навіть у випадках цілковитої старечої глухоти. Своє відкриття думає Рісфілд поширити і в инших краях.

—o—

НОВИНКИ

Присуд на ред. „Громадського Голосу". Перед орікаючим сенатом у Львові велася в понеділок дня 3. грудня розправа проти відповідального редактора „Громадського Голосу" Ст. Терлецького за обиду, поповнену друком. „Гром. Голос" закинув був парохові Потока (пов. Рогатин) Теліщукові, що як голова виборчої комісії, толерував фальшування виб. лист, що не здав звіту зі складок на „Рідну Школу" і т. д. Трибунал засудив Терлецького на кару 600 зол. і зворот коштів суд. поступовання.

Пожежа в Мальчичах. В Мальчичах, пов. Городок Ягайл., в само полудне вибухла грізна пожежа. Знищила вона 4 господарства: Дмитра Демкова, Стефана Мотри, Стефана Столука та Павла Тупіша.

Затроїлися мясом. У Львові, при вул. Зеленій скоїлася така подія: Казимир Біровський вернув пізним вечером з дороги до дому. Та тут застав свою жінку Катерину й доньку Анну без памяти. Завізваний лікар ствердив, що обі затроїлися несвіжим мясом. Уділивши їм помочі, казав їм лічитися дома.

Випадок зі самоходом. На вул. Мурарській у Львові самохід трутив пекарчука Григорія Перезняка, який падаючи на землю сильно потовкся.

Здирають шапки українським ґімназистам. На вул. Листопада польський академик напав на уч. 5-ої кл. ґімназії Богдана Твердохліба (сина пок. Сид. Твердохліба) та здер йому шапку з відзнакою української ґімназії.

Велика крадіж. Із стаційної каси біля гол. двірця у Львові вкрали невисліджені злодії 50.000 зол. Коли в суботу прийшли урядовці, застали касу замкнену, але пусту. Поліція веде слідство.

—o—

Жертви

Зложили жертви на Місійний Інститут ОО. Василіян в Бучачі у жовтні 1928 р.

Нагірянка: Шевецька Марія 1.20, Капроцька Сабіна 1, Легка Марія 1, Морока Софія 1.20, Капроцька Юлія 40 с., Ковдра Олена 20 с., Косарчин Софія 20 с., Амборська Марія 20 с.; Переволока: Боднар Анна 1, Держицька Анна 1, Захарчишин Петрунька 1, Кулик Анна 2; Петликівці: О. Гук Володимир 5; Печеніжин: д-р Маковський Василь 10; Познань: Барусевич Теофіль 5; Поморці: Апостольство Молитви 5; Росохач по 1 зол.: Сеньків Гнат, Винничук Петро, Білик Василь, Нога Антін, Марія, Антоніна, Співак Олена, Бойчук Анна, Джемон Юстина, Сеньків Параска, Павлюк Ксеня, Винничук Анна, Сенишин Христина, Писанюк Еміліян, Николишин Варвара, Греськів Лев, Настя, Наконечна Юлія, Кульчицька Ксеня, Винничук Христина, Меланія, Чорній Софія, Горіх Агафія, Підсадна Настя, Чорній Марія, Підсадна Марія, Кульчицька Ксеня; Селиска: Міґаль Катерина 2; Скоморохи: Гук Ярослав 5; Снятин: О. Фелицкий Михайло 2; Соколів: Сивуляки Р. і С. 1, Мацкевич Анна 2; Тарнів: Кіцак Василь 4; Турильче: О. Кузик Іван 2; Худиківці: Лазенків Марія 2; Якубівка: Луцик Іван і Анна 10; Ямниця: Місійний Кружок на руки Кушнірени Зофії 6; Яструбичі: Штигель Теофіля 1.50, Крук Настя 1, Вуй Катерина 1, Філевич Анна 1.50, Тхір Настя 50 с., Тхір Ксеня 1, Крук Паранька 1, Гук Каська 1, Лещишин Марія 1, Гапон Катерина 50 с. — Управа Інституту пересилає всім жертводавцям щире Спасибіг!

—o—

Відповідальний редактор: Антін Лотоцький.

З друкарні Вид. Сп. „Діло", Львів, Ринок 10.